

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

NARODOWE
CENTRUM
KULTURY

BARDZO
MŁODA KULTURA
woj. lubuskie

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu
Narodowego Centrum Kultury: Bardzo Młoda Kultura 2023–2025

Bardzo Młoda Kultura 2023-2025 – woj. lubuskie

Ewaluacja lokalna

Stowarzyszenie Kultura po całości, 2025

Badania w ramach programu NCK Bardzo Młoda Kultura 2023-2025

SPIS TREŚCI

Założenia ewaluacji lokalnej	2
Sesja plakatuwa „Podróże z kulturą”	3
Ankiety wydzieranki.....	4
Skrócony opis podsumowujący ewaluację projektu	8

Założenia ewaluacji lokalnej

Zgodnie z regulaminem programu ewaluacja była przeprowadzana w ramach lokalnych partnerstw, nawiązanych dla realizowania lokalnych projektów edukacyjno-animacyjnych z udziałem młodzieży. Projekt *Strój z duszą - młodzi odkrywcy tradycji Ziemi Lubuskiej* powstał w partnerstwie obejmującym realizującego projekt partnera operatora programu w województwie lubuskim - Regionalnego Centrum Animacji Kultury w Zielonej Górze (RCAK), którym jest Stowarzyszenie Kultura po całości oraz partnerów lokalnych współpracujących z realizatorem projektu – Szprotawski Dom Kultury i Szkoła Podstawowa nr 1 w Szprotawie.

Celem ewaluacji lokalnej było:

- Określenie odniesienia projektów lokalnych do potrzeb młodzieży w kontekście jej wolnego czasu oraz podmiotowego uczestnictwa w kulturze z uwzględnieniem dwóch aspektów tematycznych:
 - komunikacji międzykulturowej/kontaktów z różnorodnością kulturową
 - lokalnego dziedzictwa kulturowego/tożsamości lokalnej.
- Określenie sposobów zaangażowania młodzieży w diagnozę lokalną, realizację oraz ewaluację projektów.

Ewaluację przeprowadzili realizatorzy partnerstw lokalnych przy wsparciu zespołu badawczego z Uniwersytetu Zielonogórskiego – partnera RCAK. Zespół badawczy przygotował niezbędne materiały i narzędzia do realizacji ewaluacji przez partnera regionalnego. Przeprowadził także dwa szkolenie oraz monitorował postępy w realizacji ewaluacji oraz służył pomocą w formie bieżących konsultacji.

Do ewaluacji projektów lokalnych wykorzystano metodę panelu z elementami warsztatu. W ramach tej metody zastosowano dwie techniki: sesję plakatową „Podróże z kulturą” oraz Ankiety-Wydzieranki. Efektami przeprowadzonej ewaluacji są: dokumentacja fotograficzna sesji plakatowej „Podróże z kulturą”, wypełnione Ankiety-Wydzieranki oraz Skrócony opis podsumowujący ewaluację projektów lokalnych przygotowany przez partnerów lokalnych.

W badaniach ewaluacyjnych wzięła udział młodzież, która uczestniczyła w projekcie *Strój z duszą - młodzi odkrywcy tradycji Ziemi Lubuskiej*.

Sesja plakatu „Podróże z kulturą”

W trakcie sesji plakatu młodzież, która uczestniczyła w projekcie *Strój z duszą - młodzi odkrywcy tradycji Ziemi Lubuskiej* odpowiadała na pięć otwartych pytań, które stanowiły punkt wyjścia do dyskusji. Przedstawiciele partnera lokalnego dokumentowali fotograficznie spotkanie. Dokumentacja ta została przekazana Zespołowi Badawczemu, który reprezentował operatora programu w województwie lubuskim – Regionalne Centrum Animacji Kultury w Zielonej Górze (RCAK).

Co się działo w projekcie?/co robiliście?

- dowiedzieliśmy się jak się szyje opaski naramienne
- poznaliśmy haft i wzór lubuski
- poznaliśmy tradycje ziemi lubuskiej
- sami robiliśmy guziki
- wyszywaliśmy chusty

Co było cenne w projekcie? Jakie były plusy projektu? Co Wam się podobało?

- edukacja
- fajna atmosfera podczas warsztatu
- fajnie spędzony czas
- wiele poznanych rzeczy i pań

Co wymagałoby zmiany w projekcie?/Jakie były minusy? Co Wam się nie podobało?

- nie ma takich rzeczy

Jakie efekty przyniósł projekt? Co Wam dało uczestnictwo w projekcie? Czego się nauczyliście?

- mam chusty własnoręcznie wyszyte
- mamy piękne opaski naramienne
- nauczyliśmy się haftować i szyć

Jak projekt zmienił Wasz sposób spędzania czasu wolnego?

- chcemy spotykać się wspólnie
- w wolnej chwili sobie wyszywamy

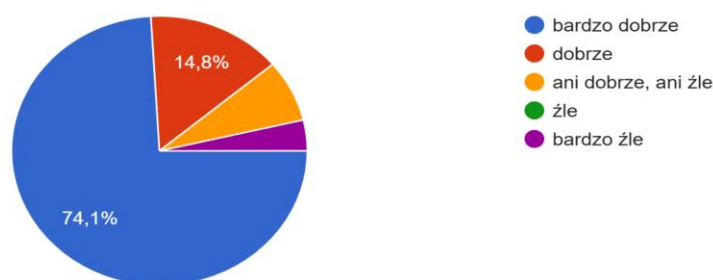
Ankiety-Wydzieranki

Ankietę-wydzierankę wypełniło dwudziestu siedmiu uczestników projektu *Strój z duszą - młodzi odkrywcy tradycji Ziemi Lubuskiej*. Zdecydowana większość młodych osób, bo 74,1% oceniło projekt bardzo dobrze, a 14,8% dobrze. Dwóch badanych oceniło projekt ani dobrze, ani źle, jeden bardzo źle.

Wykres 1. Ogólna ocena projektu

Jak ogólnie oceniasz projekt?

27 odpowiedzi

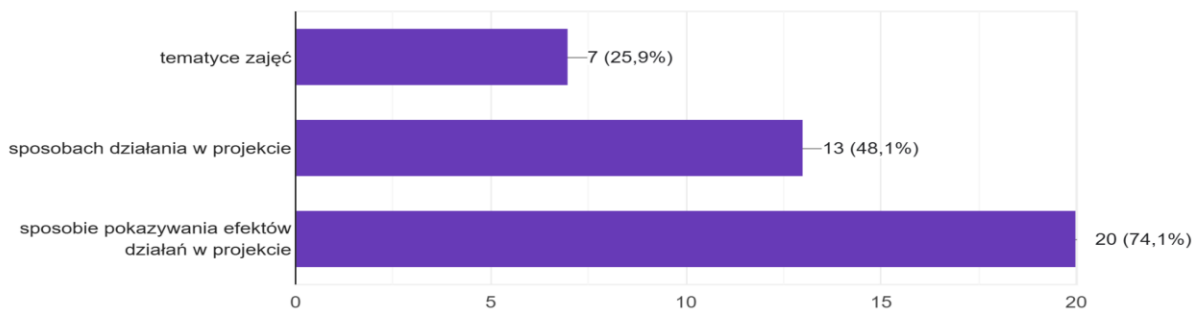
Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z deklaracjami 74,1% osób badanych w projekcie *Strój z duszą - młodzi odkrywcy tradycji Ziemi Lubuskiej* młodzież mogła współdecydować o sposobach pokazywania efektów działań projektowych. 48,1% badanych stwierdziło, że mogło współdecydować o sposobach działania z projekcie. Z kolei 25,9% respondentów zadeklarowało, że mogli współdecydować o tematyce zajęć.

Wykres 2. Możliwości współdecydowania w projekcie

W projekcie mog(e)aś współdecydować o...

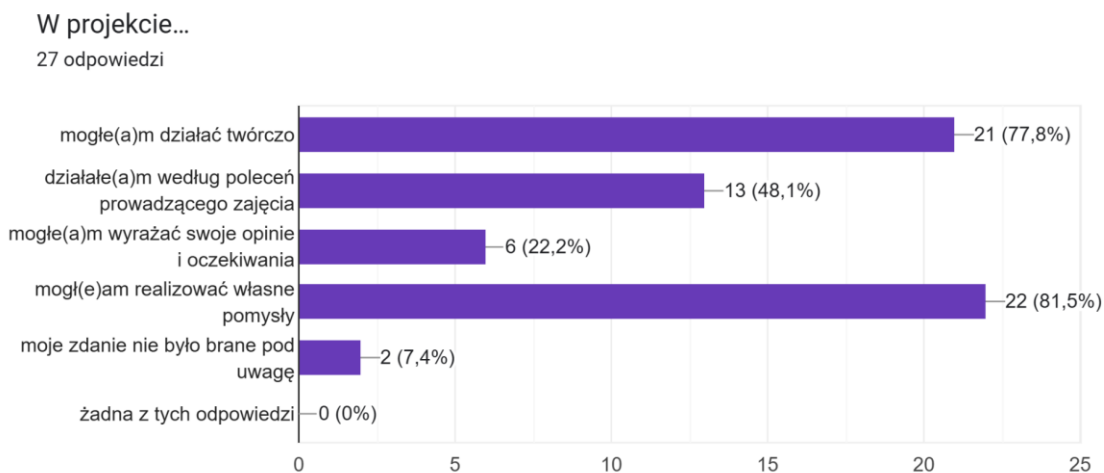
27 odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne

Wśród wszystkich uczestników ewaluacji projektu *Strój z duszą - młodzi odkrywcy tradycji Ziemi Lubuskiej* 81,5% badanych zadeklarowało, że w projekcie mogli realizować swoje własne pomysły, a 77,8%, iż mogli działać twórczo. 22,2% respondentów stwierdziło, że w projekcie mogli wyrażać swoje opinie i oczekiwania. Z drugiej strony prawie połowa młodych osób (48,1%) wskazała, że w projekcie działała według poleceń prowadzącego zajęcia a 7,4% badanych, że ich zdanie nie było brane pod uwagę.

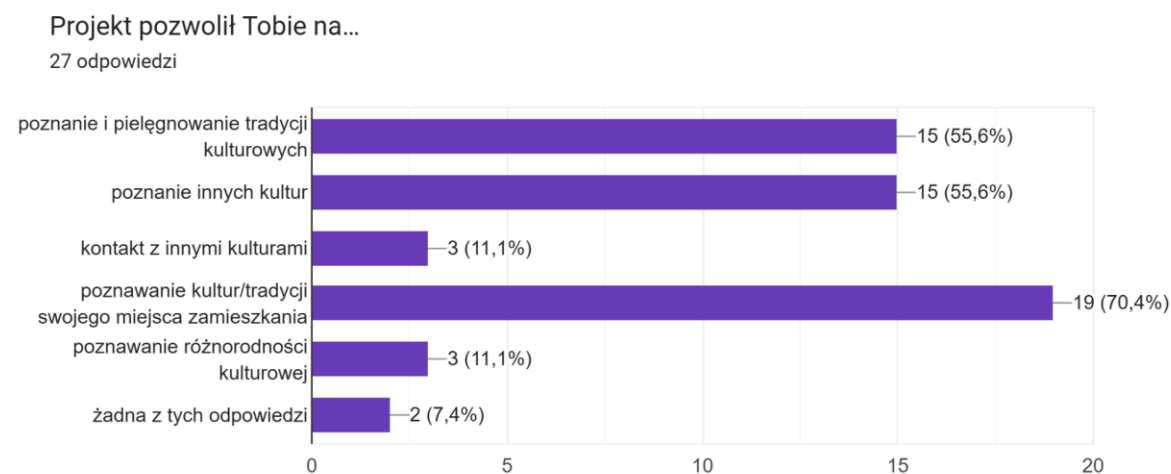
Wykres 3. Wymiary podmiotowego uczestnictwa młodzieży w projekcie

Źródło: opracowanie własne

Uczestnicy ewaluacji projektu *Strój z duszą - młodzi odkrywcy tradycji Ziemi Lubuskiej* najczęściej (70,4%) wskazali, że dzięki udziałowi w projekcie mieli możliwość poznania kultury/tradycji swojego miejsca zamieszkania. Piętnastu z dwudziestu siedmiu badanych wybrało odpowiedzi wskazujące na to, że projekt pozwolił im na „poznanie i pielęgnowanie tradycji kulturowych” i/lub „poznanie innych kultur”. Trzy osoby stwierdziły, że udział w projekcie pozwolił im na kontakt z innymi kulturami i/lub poznanie różnorodności kulturowej. Dwie osoby wybrały opcję „żadna z tych odpowiedzi”.

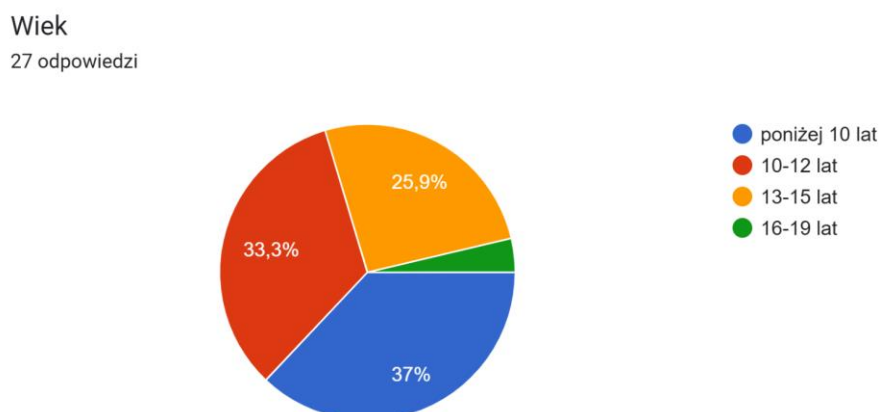
Wykres 4. Rodzaje działań podejmowanych w projekcie

Źródło: opracowanie własne

Uczestnicy ewaluacji projektu *Strój z duszą - młodzi odkrywcy tradycji Ziemi Lubuskiej* stanowili grupę zróżnicowaną wiekowo. Stosunkowo najliczniejszą kategorię (37%) stanowiły osoby w wieku poniżej 10 lat, następnie w wieku 10-12 lat (33,3%). 25,9% respondentów było w wieku 13-15 lat. Tylko jeden badany zadeklarował, że był w wieku 16-19 lat.

Wykres 5. Wiek młodzieży

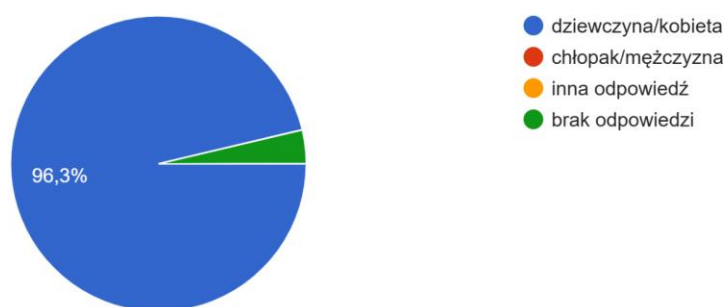
Źródło: opracowanie własne

Prawie wszystkie osoby, które wzięły udział w ewaluacji projektu *Strój z duszą - młodzi odkrywcy tradycji Ziemi Lubuskiej* zadeklarowały, że były dziewczyną/kobietą. Tylko jedna osoba wskazała odpowiedź „chłopak/mężczyzna”.

Wykres 6. Płeć młodzieży

Płeć

27 odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne

Skrócony opis podsumowujący ewaluację projektu

Skrócony opis podsumowujący ewaluację Strój z duszą - młodzi odkrywcy tradycji Ziemi Lubuskiej przygotował przedstawiciel partnera lokalnego.

Opis zrealizowanego projektu

Projekt „Strój z duszą – młodzi odkrywcy tradycji Ziemi Lubuskiej” został zrealizowany w okresie czerwiec – październik 2025 roku w ramach programu Bardzo Młoda Kultura. Jego głównym celem było pogłębienie wiedzy młodzieży na temat dziedzictwa kulturowego regionu, w szczególności tradycyjnych strojów i haftu ludowego, oraz wyposażenie uczestników w praktyczne umiejętności rękodzielnicze. Projekt zakładał również wzmocnienie poczucia tożsamości lokalnej, rozwijanie kreatywności młodych uczestników oraz budowanie postaw otwartości i dialogu międzykulturowego.

Uczestnikami projektu była grupa ośmiorga młodych osób w wieku 11–16 lat, mieszkających w powiecie żagańskim – w gminach Szprotawa i Małomice. Byli to uczniowie szkół podstawowych zainteresowani kulturą ludową, historią regionu i muzyką folklorystyczną, którzy pragnęli pogłębić swoje zainteresowania i zdobyć nowe kompetencje. Diagnoza potrzeb, przeprowadzona na etapie przygotowawczym (m.in. spacer badawczy i panel dyskusyjny), pokazała, że młodzieży brakuje możliwości aktywnego, twórczego kontaktu z kulturą ludową – większość dotychczasowych inicjatyw miała charakter bierny (np. koncerty, wystawy), a młodzi ludzie chcieli „dotknąć tradycji” w praktyce.

Projekt odpowiadał na te potrzeby poprzez połączenie działań edukacyjnych, artystycznych, praktycznych i integracyjnych. Jego realizacja przebiegała w kilku etapach:

- **Czerwiec 2025** - rozpoczęto rekrutację uczestników i przeprowadzono spotkanie organizacyjne. Odbył się również wykład wprowadzający na temat kultury ludowej Ziemi Lubuskiej, symboliki stroju oraz jego funkcji w życiu codziennym i obrzędowym. Uczestnicy mieli okazję obejrzeć oryginalne elementy ubioru ludowego.
- **Lipiec 2025** - rozpoczęły się warsztaty haftu prowadzone przez Monikę Jóźwik – koordynatorkę projektu i pasjonatkę sztuki ludowej. Młodzież poznała techniki haftu charakterystyczne dla regionu, jego kolorystykę, znaczenie symboliczne i motywy zdobnicze. Następnie uczestnicy

samodzielnie projektowali wzory inspirowane lubuską tradycją i wykonywali hafty na przygotowanych tkaninach.

- **Sierpień 2025** - odbywały się warsztaty kroju i szycia pod kierunkiem Krystyny Wilczyńskiej, doświadczonej krawcowej i twórczyni ludowej. Uczestnicy poznali podstawy pracy z tkaniną, nauczyli się kroić i zszywać materiały, a także komponować elementy ubioru. Podczas zajęć pani Krystyna przygotowała również przepiękne zapaski naramienne, które zostały wykorzystane podczas finałowego pokazu.
- **Wrzesień 2025** - kontynuowano prace nad haftami i elementami strojów, a uczestnicy przygotowywali się do prezentacji efektów swojej pracy. Prowadzono również próby występu finałowego.
- **3 października 2025** - odbyła się uroczysta gala podsumowująca projekt, będąca jego kulminacyjnym wydarzeniem. Podczas gali zaprezentowano efekty kilkumiesięcznej pracy – pokaz „mody ludowej” z wykorzystaniem samodzielnie wykonanych elementów strojów, koncert pieśni regionalnych oraz wystawę haftowanych chust i zapasek. Tego dnia odbyły się również warsztaty międzykulturowe poprowadzone przez Daniela Horoszczaka – Łemka, członka Zespołu Pieśni i Tańca „Łastiwoczka” z Przemkowa. Spotkanie to pozwoliło młodzieży poznać kulturę i tradycję łemkowską, porównać ją z lubuską i dostrzec bogactwo wielokulturowego dziedzictwa Polski.

Rezultaty projektu miały wymiar materialny i niematerialny. Każdy uczestnik wykonał samodzielnie element stroju ludowego – haftowaną chustę lub zapaskę naramienną. Powstała wystawa prezentująca efekty pracy, która została udostępniona społeczności lokalnej. Rezultaty niematerialne obejmują rozwój wiedzy o kulturze regionu, zdobycie umiejętności rękodzielniczych, wzmocnienie poczucia tożsamości i dumy lokalnej, a także rozwój kompetencji komunikacyjnych, społecznych i międzykulturowych.

Podsumowanie ewaluacji

Ewaluacja projektu pokazała, że jego cele zostały w pełni zrealizowane, a wszystkie działania skutecznie odpowiadały na zdiagnozowane potrzeby młodzieży. Uczestnicy zdobyli wiedzę teoretyczną na temat stroju ludowego i jego symboliki, a przede wszystkim – konkretne umiejętności praktyczne z zakresu haftu i szycia. Wielu z nich po raz pierwszy miało okazję pracować z tkaniną i igłą, tworząc coś własnoręcznie od podstaw. Takie doświadczenie sprawiło, że kultura tradycyjna przestała być dla nich jedynie „fragmentem przeszłości” - stała się częścią ich współczesnej tożsamości.

Zaangażowanie młodzieży w projekt było bardzo wysokie. Od samego początku uczestnicy aktywnie włączali się w proces diagnozy, dzieląc się swoimi pomysłami i oczekiwaniami. W trakcie warsztatów chętnie podejmowali nowe wyzwania, a także proponowali własne rozwiązania – np. przy projektowaniu wzorów haftu czy stylizacji pokazowych. Podczas finałowej gali pełnili rolę prowadzących i przewodników po wystawie, co dodatkowo wzmacniało ich sprawczość i odpowiedzialność za efekt końcowy.

Wysoko oceniono również aspekt międzykulturowy projektu. Warsztaty z Danielem Horoszczakiem 3 października były niezwykle inspirującym doświadczeniem – uczestnicy poznali tradycje, zwyczaje, elementy stroju oraz pieśni łemkowskie. Dzięki temu zrozumieli, że dziedzictwo kulturowe nie jest monolitem, lecz żywym, różnorodnym zbiorem praktyk i symboli. Spotkanie to poszerzyło ich horyzonty i wpłynęło na kształtowanie postaw tolerancji i otwartości.

W ramach ewaluacji uczestnicy podkreślali, że projekt pomógł im rozwinąć nie tylko umiejętności artystyczne, ale również tzw. kompetencje miękkie – cierpliwość, dokładność, koncentrację, umiejętność współpracy i komunikacji. Twórczy proces uczył systematyczności i planowania, a wspólne działania sprzyjały integracji grupy. Młodzież deklarowała chęć kontynuowania podobnych działań w przyszłości, a niektórzy uczestnicy wyrazili zainteresowanie dalszym rozwijaniem swoich umiejętności w zakresie haftu czy szycia.

Możliwe długotrwałe efekty

Projekt ma duży potencjał oddziaływania długofalowego. Uczestnicy zdobyli unikalne umiejętności rękodzielnicze, które mogą stać się podstawą dalszego rozwoju artystycznego, a nawet zawodowego. Doświadczenie samodzielnej pracy twórczej i publicznej prezentacji efektów wzmocniło ich pewność siebie, poczucie sprawczości i odpowiedzialności.

Na poziomie społecznym projekt zainicjował proces budowania trwałej więzi młodzieży z lokalnym dziedzictwem. Młodzi uczestnicy zaczęli postrzegać tradycję jako coś wartościowego i aktualnego, co może stać się inspiracją do dalszej działalności artystycznej i społecznej. Pokaz finałowy udowodnił, że działania młodzieży mogą integrować lokalną społeczność i stać się ważnym wydarzeniem w życiu kulturalnym miasta.

Projekt stworzył również solidne podstawy do kontynuowania współpracy między instytucjami kultury, szkołami, organizacjami społecznymi i twórcami ludowymi. Spotkanie z przedstawicielem społeczności łemkowskiej otworzyło przestrzeń do kolejnych inicjatyw międzykulturowych, które mogą wzbogacać ofertę edukacyjną regionu.

Podsumowanie

Projekt „Strój z duszą - młodzi odkrywcy tradycji Ziemi Lubuskiej” zrealizował wszystkie założone cele i odpowiedział na zdiagnozowane potrzeby młodzieży. Połączył tradycję z nowoczesnością, teorię z praktyką, lokalność z różnorodnością kulturową. Jego efekty wykraczają poza czas trwania działań - młodzi uczestnicy nie tylko nauczyli się nowych umiejętności, ale również zbudowali trwałą więź z dziedzictwem regionu, stając się jego ambasadorami. Projekt pokazał, że kultura ludowa - odpowiednio zaprezentowana – może być inspirującym i atrakcyjnym narzędziem rozwoju młodych ludzi, a zarazem ważnym elementem budowania ich tożsamości.